

**«Қазақтеңізкөлікфлоты»
Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС**

Жекелеген қаржылық есептілік

*2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен қоса*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жекелеген қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп	1
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп.....	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп.....	3
Капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп.....	4
Жекелеген қаржылық есептілікке ескертпелер	5-45

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің Басшылығы мен Қатысушысына

Пікір

Біз «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің (бұдан әрі - «Ұйым») жекелеген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп, жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, жекелеген қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Ұйымның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің жекелеген қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Ұйымға қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

**Building a better
working world**

Басшылықтың жекелеген қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық жекелеген қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Ұйымды таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жекелеген қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы жекелеген қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған жекелеген қаржылық есептілік нысандарының елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;

**Building a better
working world**

- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жекелеген қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ жекелеген қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ жекелеген қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалардың назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, солармен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Динара Малаева
Аудитор

Аудитордың 2016 жылғы 25 ақпандағы
№ МФ-0000323 біліктілік күәлігі

Рустамжан Сәттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде
берген сериясы МФЮ-2 № 0000003
болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

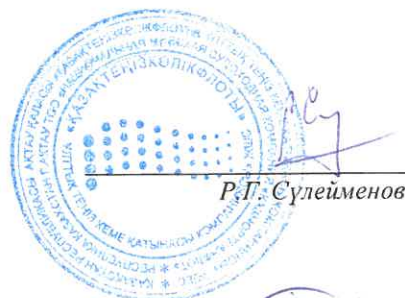
2022 жылғы 9 наурыз

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	5	15.840.138	17.565.846
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	6	481.054	500.248
Материалдық емес активтер	7	65.850	83.377
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	216.900	211.455
Басқа да айналымнан тыс активтер		35.883	42.397
		16.639.825	18.403.323
Айналымдағы активтер			
Қорлар	9	149.631	177.949
Пайда салығы бойынша алдын ала төлем		1.468.810	1.429.131
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	10	1.720.880	8.020.296
Басқа да айналымдағы активтер	11	900.408	2.746.938
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	774.927	1.596.457
Ақша қаражаты мен оның баламалары	12	2.328.570	3.699.966
		7.343.226	17.670.737
Активтердің жиыны		23.983.051	36.074.060
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	13	11.575.721	11.575.721
Бөлінбеген пайда		9.523.374	15.756.338
Капитал жиыны		21.099.095	27.332.059
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Резервтер		43.564	50.077
Пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	24	1.197.787	2.909.229
		1.241.351	2.959.306
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Жалдау бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	14	254	1.003.019
Операциялық жалдау үшін алынған қысқа мерзімді аванстар		-	6.806
Шарт бойынша міндеттемелер	15	169.715	27.549
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	16	1.320.937	4.093.198
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	17	151.699	652.123
		1.642.605	5.782.695
Міндеттемелер жиыны		2.883.956	8.742.001
Капитал мен міндеттемелер жиыны		23.983.051	36.074.060

Бас директордың м.а.

Р.Т. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

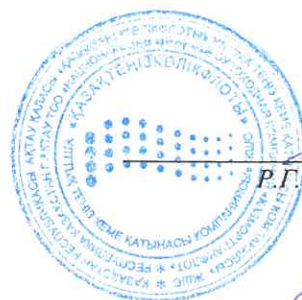
1-29 бет аралығында ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	18	4.491.635	14.806.213
Жалға беруден түскен кіріс	19	4.914.433	14.896.843
Түсім		9.406.068	29.703.056
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	20	(8.698.979)	(12.943.229)
Жалпы пайда		707.089	16.759.827
Жалпы және әкімшілік шығыстар	21	(4.368.894)	(2.158.892)
Өткізу шығыстары		-	(25.690)
Құнсыздану залалы	5, 6	(4.452.723)	(10.491.086)
Басқа да операциялық кірістер	22	1.359.565	515.889
Басқа да операциялық шығыстар	22	(1.003.774)	(181.382)
Операциялық (зиян)/пайда		(7.758.737)	4.418.666
Қаржылық кірістер	23	40.045	104.738
Қаржылық шығыстар	23	(19.821)	(253.367)
Бағамдық айырма, нетто		119.640	254.724
Дивидендтер бойынша кірістер		11.413	1.727.806
Салық салынғанға дейінгі (зиян)/пайда		(7.607.460)	6.252.567
Пайда салығы бойынша үнемділік/(шығыс)	24	1.374.496	(1.808.779)
Бір жылғы (зиян)/пайда		(6.232.964)	4.443.788
Салықтар шегерілген жылғы жиынтық (зиянның)/кірістің жиыны		(6.232.964)	4.443.788

Бас директордың м.а.

Р.Г. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

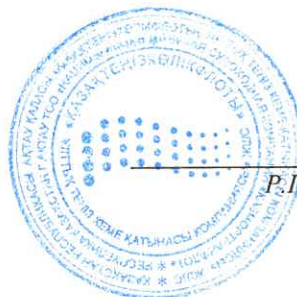
2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Операциялық қызмет			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		14.331.660	19.891.765
Өнім жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(11.012.127)	(13.553.490)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(1.034.955)	(1.205.302)
Бюджетке ақша төлемдері және басқасы		(324.892)	(3.273.173)
Эскроу шоттан ақша қаражатын аудару		-	512.507
Алынған пайыздар		94.785	67.416
Төленген пайыздар	14	(44.805)	(788.053)
Төленген пайда салығы		(567.546)	(2.370.060)
Операциялық қызметтен түскен/(пайдаланылған) таза ақша ағындары		1.442.120	(718.390)
Инвестициялық қызмет			
Негізгі құралдарды және басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түсетін түсім		392.483	5.648.365
Алынған дивидендтер		11.413	86.072
Материалдық емес активтерді сатып алу		(6.501)	(23.411)
Негізгі құралдарды сатып алу		(3.108.637)	(89.935)
Банк салымдарын қайтару		850.185	-
Инвестициялық қызметте (пайдаланылған)/алынған таза ақша ағындары		(1.861.057)	5.621.091
Қаржылық қызмет			
Қаржылық жалдау бойынша өтеу	14	(983.127)	(4.070.602)
Кепілдік бойынша міндеттемелерді өтеу	14	-	(1.383.084)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(983.127)	(5.453.686)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза кебеюі/(азаяуы)		(1.402.064)	(550.985)
Ақша қаражаты мен оның баламаларына таза бағамдық айырма		30.668	629.783
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		3.699.966	3.621.168
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	12	2.328.570	3.699.966

АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР – АҚПАРАТТЫ ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Компания, табыс салығы бойынша алдын ала төлеммен бірге 201.421 мың теңге сомда (2020 жылғы 31 желтоқсан: 0 теңге) жеке табыс салығын, әлеуметтік салық пен қосылған құн салығын қоса алғанда, төленуге жататын салықтарды өзара есепке алды.

Бас директордың м.а.

Р.Г. Сулейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

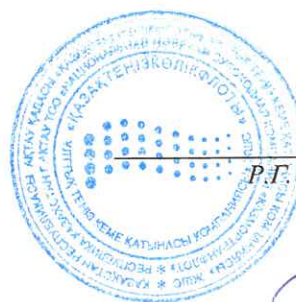
1-29 бет аралығында ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға	11.575.721	11.312.550	22.888.271
Бір жылғы пайда	-	4.443.788	4.443.788
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	4.443.788	4.443.788
2020 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	15.756.338	27.332.059
Бір жылғы зиян	-	(6.232.964)	(6.232.964)
Бір жылғы жиынтық залал	-	(6.232.964)	(6.232.964)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	9.523.374	21.099.095

Бас директордың м.а.

Р.Т. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998 жылғы 4 желтоқсандағы қаулысына сәйкес құрылып, 1998 жылғы 29 желтоқсанда тіркелді. 2013 жылғы 21 қазанда Директорлар кеңесінің шешіміне сәйкес «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестік (бұдан әрі – «Компания») болып қайта құрылды. Компания Қазақстан Республикасының ұлттық теңіз сауда флотын құру және отандық жүктердің халықаралық теңіз тасымалын ұйымдастыру мақсатында құрылды.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ ҰК» немесе «Бас компания») Компанияның жалғыз қатысушысы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылайтын, 90% иелік ету үлесімен «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ») ҚМГ ҰК бақылаушы акционері болып табылады, үлестің 10% Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі.

Компания қызметінің негізгі түрлерінің бірі Ақтау портынан халықаралық нарыққа теңіз арқылы қазақстандық шикі мұнайды тасымалдау, құрғақ жүктерді тасымалдау, сондай-ақ сервистік флот қызметтерін көрсету болып табылады.

Компанияның меншікті флотын бес мұнай құю танкері («Алматы», «Астана», «Ақтау»), өздігінен жүретін екі баржа («Бүркіт» және «Сұңқар»), бір контейнер тасушы («Барыс») және үш сүйреткіш кеме мен өздігінен тиіп-түсіретін төрт баржа сияқты көмекші кемелер құрайды.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 130000, Ақтау қаласы, 14 ықшамауданы, 70-ғимарат.

Компанияның қоса берілген жекелеген қаржылық есептілігін шығаруға бас директордың міндеттерін атқарушы және бас бухгалтер 2022 жылғы 9 наурызда бекітті.

Осы қаржылық есептілік Компания мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі – «Топ») дәл осы есепті кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігін бас директор, бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен бас бухгалтер 2022 жылғы 1 наурызда шығаруға бекітті.

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ

Компанияның қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан – «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Жекелеген қаржылық есептілік, есеп саясатында және жекелеген қаржылық есептіліктің ескертпелерінде сипатталғандарды қоспағанда, тарихи құны бойынша есепке алу әдісінің негізінде дайындалған. Жекелеген қаржылық есептіліктің барлық сомалары, егер өзгесі көрсетілмесе, мыңдық мәндерге дейін дөңгелектенген.

Жекелеген қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни бухгалтерлік бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануды талап етеді. Сондай-ақ ол басшылықтан Компанияның есеп саясатын қолдану процесінде пайымдауларды қолдануды талап етеді. Пайымдауларды қолданудың барынша жоғары дәрежесін немесе барынша жоғары күрделілікті қолдануды болжайтын қызмет аялары немесе жорамалдар мен бағалаулар жекелеген қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар *4-ескертпеде* ашылып көрсетілген. Мұндай бағалаулар жекелеген қаржылық есептілікті дайындау күніне қолда бар ақпаратқа негізделген. Осылайша, келешектегі нақты нәтижелер осы бағалаудан ерекшеленуі мүмкін.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Жекелеген қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздік қағидатының негізінде әзірленген, әрі ол әдеттегі қызметтің барысында әдеттегі қызметтің жалғастырылуын, активтердің өткізілуін және міндеттемелердің өтелуін көздейді.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компания 6.232.964 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 4.443.788 мың теңге) сомасында зиян шекті. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы активтері оның ағымдағы міндеттемелерінен 5.700.621 мың теңгеге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 11.888.042 мың теңге) асты.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Үздіксіз қызмет қағидаты (жалғасы)

Басшылық Компания өз қызметін қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес жалғастырады деп пайымдайды және мұндай пайымдауды қабылдау кезінде басшылық Компанияның ағымдағы ниеттері мен қаржылық жағдайын назарға алды. Атап айтқанда, келесі факторлар Компанияның өз қызметін қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес жалғастыру қабілетін бағалау кезінде қарастырылды:

- Компанияның құлдырау жағдайында қызметті қолдау үшін ақша қаражаты жеткілікті;
- Компания өтімділікті сақтау бойынша іс-қимылдарды жасады;
- Ұйымның бизнес-моделін және тиісті тәуекелдерді талдау;
- Жақын арадағы 12 айда Компания контейнерлік тасымалдау үшін Сұңқар кемесін жаңартуды аяқтауды ниеттеніп отыр;
- Компания Каспий теңізіндегі «Түркменбаша» және «Алят» кемейжайлары арасында жүк тасымалына белсенді қатысып келеді;
- Компания басшылығы Компания Каспий теңізінде контейнерлерді негізгі тасымалдаушылардың біріне айналатындығына сенімді. Қазіргі сәтте, Компанияның «Барыс» бір контейнер тасушы бар, сондай-ақ Компания контейнерлік тасымалдау үшін «Сұңқар» кемесін жаңарту процесінде.

Еншілес ұйымдарға инвестициялар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі еншілес ұйымдарда қатысу үлестері болды:

Компания	Негізгі қызмет	Тіркелген жері	Қатысу үлесі	
			2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд»	Қара және Жерорта теңіздерінде шикі мұнайды теңізбен тасымалдау	Мэн аралы	100%	100%
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд»	Топқа қызмет көрсететін агент компания ретінде операциялар жүргізеді және коммерциялық басқару жөніндегі келісімге сәйкес кірістерді түсіреді	Ұлыбритания	100%	100%
«Алтай Шиппинг Лтд»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%
«Алатау Шиппинг Лтд»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%

Осы жекелеген қаржылық есептілікте Компанияның еншілес ұйымдарға салынған инвестициялар бастапқы құны бойынша ескеріледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

2021 жылы 2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын немесе Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеген жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін стандарттар мен түсіндірмелерге кейбір стандарттар мен түзетулер алғаш рет қолданылды. Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

9 ХҚЕС-ке (IFRS), 39 ХҚЕС-ке (IAS), 7 ХҚЕС-ке (IFRS), 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау – 2-кезең»

Түзетулер ұсыныстың банкаралық мөлшерлемесі (IBOR) баламалы іс жүзіндегі тәуекелсіз пайызсыз мөлшерлемеге ауыстырылған жағдайларда қаржылық есептілік үшін болатын салдарды түзету үшін қолданылатын уақытша босатуларды білдіреді.

Түзетулер мыналарды көздейді:

- практикалық сипаттағы жеңілдетуді, соған сай реформамен тікелей талап етілетін шарттың өзгеруі немесе ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы болатын құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы тиіс;
- хеджирлеу ара қатынастарының анықтамасына және хеджирлеу ара қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу жөніндегі құжаттамаға IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол беріледі;
- ұйымдарға тәуекелсіз мөлшерлемесі бар құрал ұйымның қарауына қарай хеджирлеу ара қатынастары шеңберінде тәуекелі бар құрамдас ретінде айқындалған жағдайларда бөлек сәйкестендірілетін құрамдастарға қатысты талаптарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату беріледі.

Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді. Компания, егер бұл қажет болса, келешек кезеңдерде практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдануға ниетті.

«2021 жылғы 30 маусымнан кейін қолданылған COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығару» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2020 жылғы 28 мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды – «COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығару». Бұл түзету COVID-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайтын жалдау бойынша иеліктен шығарулар болған жағдайда жалдау шарттарының түрлендірулерін есепке алу бөлігінде жалға алушылар үшін 16 ХҚЕС (IFRS) талаптарын қолданудан босатуды көздейді. Іс жүзіндегі сипаттағы жеңілдік ретінде жалға алушы жалға беруші COVID-19 пандемиясымен байланысты ұсынған жалдау бойынша иеліктен шығару жалдау шартының түрлендіруі болып табылатындығын сараламау шешімін қабылдай алады. Мұндай шешімді қабылдайтын жалға алушы COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығарумен негізделген жалдау төлемдерінің кез келген өзгерісін мұндай өзгеріс есепте, егер ол жалдау шартының түрлендіруі болып табылса, 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сай көрсетілетіндей етіп ескеруі тиіс.

Бұл түзету 2021 жылғы 30 маусымға дейін қолданылады деп болжанды, алайда COVID-19 пандемиясының жалғасып отырған ықпалына орай ХҚЕС жөніндегі кеңесі 2021 жылғы 31 наурызда практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдану мерзімін 2022 жылғы 30 маусымға дейін ұзартуды шешті.

Жаңа түзету 2021 жылғы 1 сәуірден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады.

Компанияның COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша қандай да бір берілген жол беруі жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол рұқсат етілген кезең ішінде практикалық сипаттағы жеңілдікті қолдануды жоспарлап отыр.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Компанияның қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Компания осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енгенде, ол 2005 жылы шығарылған 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады, әрі ол сақтандырушылар үшін барынша тиімді әрі бірізді болып табылады. Алдыңғы жергілікті есепке алу саясаттарына негізделетін 4 ХҚЕС (IFRS) талаптарымен салыстырғанда, 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынып, есепке алудың барлық ақылға қонымды аспектілерін қамтиды. 17 ХҚЕС-тің (IFRS) негізінде келесімен толықтырылған ортақ модель жатыр:

- Тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендірулер (ауыспалы сыйақы әдісі).
- Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттарға арналған.

17 ХҚЕС (IFRS) 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну қажет. Ұйым 17 ХҚЕС-тің (IFRS) алғаш рет қолданылу күніне немесе соған дейін 9 ХҚЕС (IFRS) пен 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол береді. Бұл стандарт Компанияға қатысты қолданылмайды.

«Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-тің (IAS) 69-76 тармақтарына түзетулерді шығарды, оларда міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеуге қатысты талаптар түсіндіріледі. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы деп нені түсінуге болады;
- міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңына болуы тиіс;
- міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдылығы да ықпалын тигізбейді;
- міндеттеменің талаптары оның жіктелуіне ықпалын тигізбейді, тек егер айырбасталатын міндеттемеге ендірілген туынды құрал өз бетімен үлестік құрал болып табылмаса ғана.

Мұндай түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Компания бұл түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы жіктелуіне ықтимал ықпалын және қолданыстағы қарыз шарттары бойынша талаптарды қайта қарау қажеттілігін саралайды.

«Концептуалдық негіздерге сілтемелер» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Бизнесерді біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды – «Концептуалдық негіздерге сілтемелер». Бұл түзетулердің мақсаты – 1989 жылы шығарылған «Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына» арналған сілтемелерді, стандарттың талаптарына айтарлықтай өзгертулерді енгізбестен, 2018 жылғы наурызда шығарылған «Қаржы есептерін ұсынудың концептуалдық негіздеріне» арналған сілтемелерге ауыстыру.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Концептуалдық негіздерге сілтемелер» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер (жалғасы)

Сондай-ақ Кеңес 37 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2 күннің» әлеуетті пайдасының немесе зиянының пайда болуын болдырмас үшін 3 ХҚЕС-те (IFRS) мойындау қағидатынан ерекшелікті немесе егер олар жеке операциялардың шеңберінде туындаған болса, «Міндетті төлемдер» 21 (IFRIC) КРМФО Түсіндірмелерін қосты.

Сол уақытта Кеңес шартты активтерге қатысты 3 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданыстағы талаптарын түсіндіріп беруді шешті, әрі оларға «Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына» арналған сілтемелерді ауыстыру ықпалын тигізбейді.

Мұндай түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және перспективті түрде қолданылады.

«Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер» 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер» құжатын шығарды, ол ұйымдарға негізгі құралдар объектісінің бастапқы құнынан бұл объектіні орналасқан жеріне дейін жеткізу процесінде жасалған бұйымдарды сатудан және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалану үшін талап етілетін күйге келтіруден түсетін қандай да бір түсімдерді есептен шығаруға тыйым салады. Осының орнына ұйым мұндай бұйымдарды сатудан түсетін түсімдерді, сондай-ақ бұл бұйымдарды шығару құнын пайданың немесе зиянның құрамында мойындайды.

Бұл түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ұйым бұл түзетулерді алғаш рет қолданатын кезеңде ең бірінші болып ұсынылған қаржылық есептіліктің басталу күніне (немесе содан кейін) пайдалану үшін қолжетімді болған негізгі құралдардың объектілеріне қатысты ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Компанияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Ауыртпалық түсіретін шарттар – шартты орындау шығындары» 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды, оларда ұйым қандай шығындарды шарттың ауыртпалық түсіретіндігін немесе залал келтіретіндігін бағалау кезінде ескеруі тиіс екендігі түсіндіріледі.

Түзетулер «шартпен тікелей байланысты шығындарға» негізделген тәсілді қолдануды көздейді. Тауарларды беруге немесе қызметтерді көрсетуге арналған шартпен тікелей байланысты шығындарға бұл шартты орындауға арналған қосымша шығындар, сол сияқты шартты орындаумен тікелей байланысты бөлінген шығындар жатады. Шартпен тікелей байланысты емес жалпы және әкімшілік шығындар оларды шарт бойынша контрагент ашық түрде өтеуге тиіс болған жағдайлардан басқа, алынып тасталады.

Мұндай түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Компания бұл түзетулерді солар бойынша бұл түзетулерді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басына өз міндеттерін орындамаған шарттарға қолданады.

«Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолданатын еншілес ұйым

2018-2021 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Бұл түзетуге сай 1 ХҚЕС-тің (IFRS) D16(a) тармағын қолдануды шешкен еншілес ұйым бас ұйымның ХҚЕС-ке өту күніне сүйене отырып, бас ұйымның қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаларды пайдалана отырып жинақталған бағамдық айырмаларды бағалауға құқылы. Бұл түзету 1 ХҚЕС-тің (IFRS) D16(a) тармағын қолдануды шешкен қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға қолданылады.

Бұл түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – қаржылық міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған жағдайда «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы

2018-2020 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Түзетуде ұйым жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттеменің талаптары бастапқы қаржылық міндеттеменің талаптарына айтарлықтай ерекшеленетіндігін бағалау кезінде ескеретін комиссиялық сыйақы сомалары түсіндіріледі. Мұндай сомаларға тек, кредитор немесе қарыз алушы басқа тараптың атынан төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда, белгілі бір кредитор мен қарыз алушының арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар ғана жатады. Ұйым бұл түзетуді ұйым бұл түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолдануы тиіс.

Бұл түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Компания бұл түзетуді ол бұл түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолданады.

Бұл түзету Компанияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзету – әділ құнды бағалау кезіндегі салық салу

2018-2020 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес «Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзетуді шығарды. Бұл түзету ұйымдардың есепке 41 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын активтердің әділ құнын бағалау кезіндегі салық салумен байланысты ақша ағындарын есепке алмайтындығы туралы 41 ХҚЕС-тің (IAS) 22-тармағындағы талапты алып тастайды.

Ұйым бұл түзетуді 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын алғашқы жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) әділ құнды бағалауға қатысты перспективті түрде қолдануы тиіс. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзету Компанияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Бухгалтерлік бағалауды айқындау» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды, оларда «бухгалтерлік бағалар» анықтамасы енгізіледі. Түзетулерде бухгалтерлік бағалардағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер және кателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен бірге, құжатта ұйымдардың бухгалтерлік бағаларды әзірлеу үшін өлшеу әдістерін және бастапқы деректерді қалайша пайдаланатындығы түсіндіріледі.

Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және аталған кезеңнің басталу күніне немесе содан кейін орын алатын есеп саясатындағы өзгерістер мен бухгалтерлік бағалардағы өзгерістерге қолданылады. Бұл фактінің ашылып көрсетілу талабымен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзетулер Компанияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулерді шығарды, олар ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету кезінде маңыздылық туралы пайымдауды қолдануға көмектесетін нұсқаулық пен мысалдарды қамтиды. Түзетулер ұйымдарға ұйымдардың есеп саясатының «елеулі ережелерін» ашып көрсетуі туралы талапты есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашып көрсету туралы талапқа ауыстыру есебінен, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсетуі туралы шешімдерді қабылдауы кезінде маңыздылық ұғымын қалайша қолдануы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулықты қосу есебінен есеп саясаты туралы барынша пайдалы ақпаратты ашып көрсетуге көмектесуі тиіс.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер (жалғасы)

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер есеп саясаты туралы ақпаратқа маңыздылықты айқындауды қолдануға қатысты міндетті емес нұсқаулықты қамтитындықтан, бұл түзетулердің күшіне ену күнін көрсету қажет емес.

Қазіргі уақытта Компания бұл түзетулердің әсерін бағалауда, әрі олар Компанияның есеп саясаты туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне әсер ете алады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Шетел валюталарын қайта есептеу

Жекелеген қаржылық есептілік Компанияның функционалды валютасы мен есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен берілді.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалды валютада ескеріледі. Шетел валютасында деноминацияланған ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның бағамы бойынша қайта есептеледі.

Негізгі мәмілені жасау күнінен кейінгі күнге шетел валютасында деноминацияланған активтер мен міндеттемелер бойынша туындайтын бағамдық айырмадан болған кез келген пайда мен зиян жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Шетел валютасында тарихи құнына сүйене отырып бағаланатын ақшалай емес баптар бастапқы операциялар күніне айырбастау бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын ақшалай емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі ҚҚБ) белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Бұл жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде теңгеге қатысты негізгі әлемдік валюталардың келесі айырбас бағамдары пайдаланылды:

Күнге айырбас бағамы	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	431.80	420.91
Еуро	489.10	516.79
Ағылшын фунт стерлингі	583.32	574.88

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі.

Негізгі құралдардың бастапқы құнына сатып алу құны немесе құрылыс құны, активті жұмыс істейтіндей күйге келтірумен байланысты кез келген тікелей шығындар және кез келген міндеттемені, егер ондай болса, пайдаланудан шығару бойынша бастапқы бағалау кіреді. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде таниды және оларды тиісінше амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады. Сатып алу құны немесе құрылыс құны төленген жалпы соманы және активті сатып алу үшін берілген кез келген өзге құралдардың әділ құнын білдіреді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Негізгі құралдар (жалғасы)

Негізгі құралдардың тозуы төменде көрсетілгендей тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Пайдалы қызмет ету мерзімі (жылдармен)
Ғимараттар	8-50
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-30
Көлік құралдары	3-30
Басқасы	3-20

Пайдалы қызмет етудің күтілетін мерзімдері, қалдық құны және негізгі құралдардың тозуын есептеу әдістері жыл сайын қайта қаралып отырады және қажет болған жағдайда, тиісті өзгерістер перспективті негізде ескеріледі.

Негізгі құралдардың баланстық құны оқиғалар немесе жағдайлар баланстық құн өтеле алмайтындығына көрсететін әр жағдайда құнсыздану мәніне қайта қаралады.

Жөндеу және қалпына келтіру шығындары олардың пайда болу шамасына қарай шығыстарға жатқызылады және негізгі құралдардың функцияларына байланысты, егер тек капиталдандыруға жатпаса ғана, көрсетілген қызметтердің өзіндік құнының немесе жалпы әрі әкімшілік шығыстардың құрамына қосылады.

Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіру резерві

Кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв олардың пайдалы қызмет ету мерзімінің соңында өндірістік активтерді келешекте жоюға және қалпына келтіруге қатысты танылады.

Айназар кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес Компания, келісімшарттық аумақта ғимараттар мен құрал-жабдықтарды әкетуді немесе жоюды қоса алғанда, өз қызметінің салдарын жоюға міндетті. Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв ағымдағы заңгерлік және конструктивтік талаптарға, технологиялардың деңгейі мен бағаларға сүйене отырып бағаланады.

Қалпына келтіруге арналған нақты шығындар заңнаманың, технологиялардың, бағалар мен басқа да шарттардың талаптарында және түсіндірмелерінде болған өзгерістердің салдарынан олардың бағалануынан ерекшеленуі мүмкін болғандықтан және бұл шығындар бірнеше жылдан кейін ғана болатындықтан, резервтің баланстық құны мұндай өзгерістерді есепке алу үшін тұрақты тексеріліп, түзетіліп отырады. 2021 жылғы 31 желтоқсанға минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резервтің баланстық құны 43.564 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 50.077 мың теңге) болды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік, жинақталған тозу мен құнсыздануды шегере отырып, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Белгілі бір уақыт аралығында инвестициялық жылжымайтын мүліктің едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің тозуы үйлер мен ғимараттар үшін 8 жылдан 50 жылға дейін пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Инвестициялық жылжымайтын мүлік (жалғасы)

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу мақсаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне қалдық құнын білдіреді. Мүлік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Компания мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескереді.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығынды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетілген. Материалдық емес активтер 2-15 жылдың ішінде тікжелілік әдістің негізінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер амортизациясының мерзімі мен тәртібі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында сараланады. Күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімінің немесе нақты активті пайдаланудың және одан келешек экономикалық пайда алудың күтілетін сипатының өзгеруі амортизация мерзімін немесе тәртібін өзгерту арқылы (жағдайға қарай) ескеріледі және есепті бағалаудың өзгеруі ретінде қарастырылады. Пайдалы қызмет ету мерзімі шектелген материалдық емес активтер бойынша амортизацияланған аударымдар материалдық емес активтің мақсатына сай шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетіледі.

Қорлар

Қорлар қос көлемнің ең азы бойынша бағаланады: өзіндік құны бойынша немесе сатудың таза ықтимал бағасы бойынша. Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісі бойынша айқындалады (бірінші түсім – алғашқы жіберу).

Сатудың таза ықтимал бағасы өндірісті аяқтауға арналған есепті шығындарды және сатуға арналған есепті шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызметтің барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер

Компания айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтарды, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сатуға арналған деп жіктейді. Сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтар сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәннің – теңгерімдік құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығарылатын топтың) есептен шығарылуына тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру шығындары мен пайда салығы бойынша шығыс кірмейді.

Объектіні сатуға арналған деп жіктеудің критерийлері, егер сату ықтималдылығы жоғары, ал актив немесе шығарылатын топ өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыруға қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттердегі едәуір өзгерістердің шағын ықтималдылығына, сондай-ақ сатудың күшін жоюға көрсетуі тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру міндетін өз мойнына алуы тиіс және сатылым жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде аяқталады деген үміт болуы тиіс.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте айналым/қысқа мерзімді баптар ретінде бөлек ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырады, егер ол шыққан не болмаса сатуға арналған деп жіктелген құзырлы ұйым болып табылса және:

- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін білдіреді;
- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін шығарудың бірыңғай үйлестірілген жоспарының бір бөлігі болып табылады; не болмаса
- кейіннен қайта сату мақсатында ғана сатып алынған еншілес ұйым болып табылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Дивидендтер

Компания бөлінуі бекітілгенде және бұдан былай Компанияның қарауында қалмағанда, дивидендтердің төленуіне қатысты міндеттемені мойындайды. Бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншікті капитал құрамында танылады. Өзінің меншік иелерінің пайдасына дивидендтер ретінде ақша қаражатынан өзге болатын активтерді (ақшалай емес активтер) бөлу кезінде ақшалай емес активтерді өзінің меншік иелерінің пайдасына дивиденд ретінде бөлу міндеттемесі бөлінетін активтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Жалдау

Шарттың жасалу сәтіне Компания жалдау келісімі жалдау болып табылатындығын не болмаса белгілерін қамтитындығын бағалайды. Басқаша айтқанда, Компания шарт сәйкестендірілген активті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде өтемақының орнына пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін айқындайды.

Компания жалға алушы ретінде

Компания, қысқа мерзімді жалдауды және төмен құны бар активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Компания жалдау төлемдерінің жасалуына қатысты жалдау міндеттемелерін және пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды, олар базалық активтерді пайдалану құқығын білдіреді.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Компания жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына тікжелілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтердің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер негізгі құралдардың құрамында танылады және қаржылық жағдай туралы есепте бөлек көрсетілмейді.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күніне Компания жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне алынуға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Компанияның бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы және егер жалдау мерзімі Компанияның жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде (олар қорларды өндіру үшін болған жағдайлардан басқа) танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Компания жалдаудың басталу күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады, өйткені жалдау шартында көзделген пайыздық мөлшерлеме оңай айқындала алмайды. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен қатар, Компания түрлендірілген, жалдау мерзімі өзгерген, жалдау төлемдері өзгерген (мысалға, мұндай төлемдерді айқындау үшін пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруімен негізделген келешек төлемдердің өзгеруі) немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау міндеттемелерінің баланстық құнын қайта бағалайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Компания жалға алушы ретінде (жалғасы)

Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау

Компания техника мен құрал-жабдықты қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күніне жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Компания сондай-ақ төмен құны бар активтерді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің бойына желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады.

Компания жалға беруші ретінде

Сол бойынша Компанияның активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер және пайда іс жүзінде қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Туындайтын жалдау кірісі жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына орай жиынтық кіріс туралы есепте түсімге қосылады. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде болатын бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау кірісі сияқты дәл сондай негізде жалдау мерзімінің ішінде мойындалады. Шартты жалдау ақысы олар алынған кезеңде түсімнің құрамында мойындалады.

Салықтар

Ағымдағы пайда салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы пайда салығы бойынша активтер мен міндеттемелер өтелуге немесе салық органдары төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Сомаларды есептеу үшін пайдаланылатын салық салу мөлшерлемесі мен салық заңнамасы, бұл есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе нақты заңдастырылған салық мөлшерлемесі және салық заңнамасы.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында мойындалады. Басшылық соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға ықпал етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімін бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта қалпына келтірілмейді деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салықтар (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылатын пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын шамада барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнестерді біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе зиянға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде қабылданған салық мөлшерлемелеріне (және салық заңнамасына) сүйене отырып активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады. Пайда немесе зиян құрамында танылған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса БЖК құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

Бизнестерді біріктіру шеңберінде болған, бірақ осы күнге бөлек мойындауға арналған критерийлерді қанағаттандырмайтын салықтық пайда кейіннен, фактілер мен жағдайлардың өзгеруі туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда танылады. Түзету гудвилдің азаюы ретінде көрсетіледі (егер оның көлемі гудвилдің мөлшерінен аспаса), егер ол бағалау кезеңінің ішінде жүзеге асырылса, өзге жағдайларда ол пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Компания кейінге қалдырылған салық активтерін және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін, егер оның ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға арналған заңмен қорғалған құқығы болған және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы белгілі бір ұйымнан өндіріп алатын пайда салығына жатқан жағдайда, соның операцияларына салық салынса не болмаса түрлі ұйымдардан, операцияларына салық салынса, әрі олар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтері бойынша нетто-негізде есеп айырысуларды жасағысы келсе не болмаса жүзеге асырса, не болмаса бұл активтерді өткізгісі және бұл міндеттемелерді кейінге қалдырылған міндеттемелердің немесе активтердің едәуір сомасының өтелуі немесе орны толтырылуы күтілетін әрбір келешек кезеңдерде бір мезгілде өтелген жағдайда, өзара есепке алады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатуға қатысты ҚҚС салық органдарына сатып алушыларға тауарлар жеткізілген немесе қызметтер көрсетілген кезде төленуге тиіс. Төленген ҚҚС әдетте ҚҚС бойынша шот-фактура алынғаннан кейін алынған ҚҚС есебінен өтеледі. Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС есепке алуға мүмкіндік береді. Сатуға және сатып алуға жататын ҚҚС қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте нетто негізінде мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Мұндай белгілер болғанда немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тестілеуді орындау қажет болса, Компания активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бірліктің өтелетін құны – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: есептен шығару шығындарын шегере отырып активтің (ақша ағындарын жасайтын бірліктің) әділ құны немесе активті (ақша ағындарын жасайтын бірлікті) пайдалану құндылығы.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Өтелетін сома негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары тудыратын ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомадан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Мұндай есептеулер бағалау коэффициенттерімен, акциялар нарығында еркін айналыста болатын баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания жекелеген активтер жататын әрбір ақша қаражатын тудыратын бірлік үшін бөлек әзірленетін өзекті жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Ұзақ мерзімді өсім үрдістері бесінші жылдан кейін болжанатын келешек ақша ағындарына қатысты есептеліп, қолданылады.

Жалғасып отырған қызмет бойынша құнсызданудан болған зиян қайта бағалау БЖК құрамында танылған бұрынғы қайта бағаланған жылжымайтын мүлік объектілерін қоспағанда, жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады. Мұндай жылжымайтын мүлік объектілері болған жағдайда құнсыздану зияны БЖК-де бұрын жасалған қайта бағалау сомаларының шегінде танылады.

Компания әрбір есепті күнге, гудвилді қоспағанда, активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Компания активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің өтелетін соманы есептейді.

Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған зиян деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның мұндай қалпына келтірілуі, актив қайта бағаланған құн бойынша ескерілетін жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады. Соңғы жағдайда құнның қалпына келтірілуі қайта бағалаудан болған құнның өсімі ретінде ескеріледі.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, БЖК арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Компания бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Компания іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Компания қаржы активтерін бастапқыда мәміле бойынша шығындар сомасына пайда немесе зиян арқылы ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Компания іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖК арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест болып табылады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Компания қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Компания өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты талаптарда» жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Компанияның қаржы активтеріне, ақша қаражаты мен оның баламалары, пайдалануда шектелген ақша қаражаты, қысқа мерзімді банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешек жатады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктей отырып БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктеместен БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, ұйымның қарауына қарай жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санаты Компания үшін барынша орынды болып табылады, тиісінше ол Компанияның барлық ағымдағы қаржы активтеріне қолданылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Компания үшін барынша орынды болып табылады. Компания қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуы негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Компания сауда дебиторлық берешекті жатқызады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешек

Сауда және басқа да дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін осы сияқты қаржы активтері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған амортизацияланған құны бойынша бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық кірістің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен негізделген шығыстар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте жалпы және әкімшілік шығыстар құрамында мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Мойындауды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Компания активтен ақша ағындарын алу құқығын ақша ағындарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша еш кешіктірмей алатын үшінші тарапқа төлеу бойынша өзіне міндеттеме алғанда; немесе (а) Компания барлық тәуекелдер мен активтен түсетін пайданы бергенде, не болмаса (б) Компания барлық тәуекелдер мен активтен түсетін пайданы бермегенде және сақтамаған, бірақ осы активтерді бақылау функциясын берген жағдайда.

Егер Компания активтен ақша ағындарын алуға өзінің құқықтарын берсе не болмаса транзит келісімін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Компания берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады. Мұндай жағдайда Компания тиісті міндеттемені мойындайды. Берілген актив және тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Компания пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Компания КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Компания несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомада залалға бағалау резервін мойындайды. Компания қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерге банктер мен кассадағы ақшалай қаражат және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз болатын, белгілі бір ақша қаражатының сомаларына оңай айырбасталатын және құнның өзгеруіне елеусіз тәуекелге ұшырайтын қысқа мерзімді өтімділігі жоғары депозиттер жатады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есептің мақсаттары үшін ақша қаражаты мен оның баламалары жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерден тұрады, өйткені олар Компанияның ақша қаражатын басқару қызметінің ажырамас бөлігі болып есептеледі. Есепті күннен кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде пайдалануда шектелген қалдықтар айналымнан тыс активтердің құрамында бөлек баппен бөлініп көрсетілген.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

9 ХҚЕС (IFRS) қолданылу аясындағы қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын; несиелер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы мойындау кезінде жіктейді.

Барлы қаржылық міндеттемелер бастапқыда оларға мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, жалдау бойынша міндеттемелер мен қаржылық кепілдік бойынша міндеттеме жатады.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер мен пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындау кезінде айқындалған қаржылық міндеттемелер кіреді.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе зиян жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек 9 ХҚЕС-тің (IFRS) критерийлерін сақтай отырып жатқызылады. Компанияның пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын оның қарауы бойынша жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен зиян, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық шығыстар құрамына енгізіледі.

Мойындауды тоқтату

Қаржылық жағдай туралы жеке есепте қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте тек таза сальдоны ғана көрсете отырып қаржы активтері мен міндеттемелердің өзара есепке алынуы тек мына жағдайларда ғана жүзеге асырылады, егер:

- заңды түрде бекітілген өзара есеп жүргізу құқығы болса; және
- таза сома негізінде өтеу немесе міндеттемелерді реттеумен бір мезгілде активті сату ниеті болса.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне сүйене отырып (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

Әділ құны бойынша жекелеген қаржылық есептілікте бағаланатын немесе жекелеген қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құнның төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмеген);
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Жекелеген қаржылық есептілікте қайталанатын негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер болған жағдайда, Компания оларды әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайталап талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін едәуір болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Резервтер

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтердің бір бөлігінің немесе барлықтарының өтемақысын алуды болжап отырса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтемақы тек өтемақыны алуда күмән болмаған жағдайда ғана жекелеген актив ретінде мойындалады.

Егер ақшаның уақытша құнының ықпалы елеулі болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол қолданылатын жағдайда нақты міндеттемеге тән болатын тәуекелдерді көрсетеді.

Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығыс ретінде мойындалады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Компания қызметі жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот қызметтерін, сондай-ақ тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетумен байланысты. Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім Компания экономикалық пайданы ала алатындығының және кіріс сомасы төлемнің жасалу уақытына қарамастан шынайы түрде бағалана алатындығының ықтималдылығы болатын дәрежеде танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания ол барлық мұндай шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді.

Компания жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот және тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетеді, олар не бөлек көрсетіледі, не болмаса кешенді шартқа қосылады. Компания шарт бойынша көрсетілуі тиіс қызметтердің жалпы көлемінде нақты көрсетілген қызметтердің үлесіне тепе-тең етіп бағаланатын нақты операцияның аяқталу дәрежесіне сүйене отырып бұл қызметтерге қатысты түсімді мойындайды, өйткені сатып алушы Компания ұсынатын пайданы бір мезгілде алып, тұтынады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім (жалғасы)

Компания мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған жүктің көлемі мен Компания мен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша тауарлардан түскен түсімді мойындайды.

Сатып алушылармен жасалған шарттардағы жалдау элементі

Компания өзінің заңгерлік тұрғысынан жалдау шарты болып табылмайтын бір немесе бірнеше өзара байланысты операциялар кіретін келісімді жасай алады, бірақ активті пайдалану құқығын төлемге немесе төлемдердің бірқатарына айырбас ретінде береді. Компания активті осылайша пайдалану құқығын тиісті қызметтермен бірге басқа ұйымға бере алады.

Компания жалдау элементіне жататын және келісімнің басқа элементтеріне жататын төлемдерді барлық элементтердің салыстырмалы әділ құнына сүйене отырып бөледі.

Қаржыландырудың айтарлықтай компоненті

Әдетте, Компания сатып алушылардан қысқа мерзімді аванстық төлемдерді алады. 15 ХҚЕС-те (IFRS) көзделген практикалық сипаттағы жеңілдікті пайдалану нәтижесінде Компания сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен сатып алушының мұндай тауардың немесе қызметтердің ақысын төлеу арасындағы кезең бір жылдан аспайды деп күтіп отырса, шарттарда қаржыландырудың едәуір құрамдасының ықпалын ескере отырып өтемақының уәде етілген сомасын түзетпейді.

Сондай-ақ Компания тасымалдауды басқару қызметтері көрсетілген жағдайда сатып алушылардан ұзақ мерзімді аванстық төлемдерді алды. Қаржыландырудың едәуір құрамдасын көрсету үшін мұндай шарттар бойынша мәміле бағасы шарттың жасалу сәтіне Компания мен оның сатып алушылары арасында қаржыландырудың бөлек операциясы үшін қолданылатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталады.

Сауда дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек Компанияның шартсыз болып табылатын өтемақыға құқықты береді (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген).

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша актив ұйымның сатып алушыға берілген тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде өтемақыны алуға арналған құқығы болып табылады. Егер Компания тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға ол өтемақыны төлегенге дейін немесе өтемақы төленуге жататын болған сәтке дейін беретін болса, шартты болып табылатын алынған өтемақыға қатысты шарт бойынша актив танылады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл сатып алушыға тауарларды немесе қызметтерді беру міндеті, әрі солар үшін Компания сатып алушыдан өтемақыны алды (не болмаса сол үшін өтемақы төленуі тиіс). Егер сатып алушы өтемақыны Компания тауарды немесе қызметті сатып алушыға бермес бұрын төлейтін болса, төлем жасалған сәтте немесе төлем төленуге тиісті болатын сәтте (қайсысының бұрын басталуына қарай) шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Компания шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда түсім ретінде танылады.

Шығыстар

Шығыстар тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алу сәтіне, олардың қашан төленгеніне қарамастан ескеріледі және жекелеген қаржылық есептілікте олар жататын кезеңде көрсетіледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қарыздар бойынша шығындар

Компанияның ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысы бар қарыз алулар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құнының бір бөлігі ретінде капиталданады. Қарыз алулар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыз алулар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және ұйым қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте Компания активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады.

Актив мына жағдайларда, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол ең бастысы сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың шегінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе ақша қаражатының баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде реттеу болжанса;
- ол көбінесе сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде реттелуі тиіс болса; немесе
- ұйымның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің реттелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімділер ретінде жіктейді.

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР

Компания келесі қаржы жылының ішінде жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілетін активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалауды пайдаланады және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар үнемі сыни талдауға ұшырап отырады және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізделген болып табылады деп саналатын келешек оқиғаларға қатысты үміттерге негізделген. Басшылық сондай-ақ есеп саясатын қолдану процесінде, бағалауды қажет ететіндерден басқа, кейбір пайымдауларды пайдаланады. Жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерге барынша ықпалын тигізетін пайымдауларға және келесі жылдың ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкеп соқтыра алатын бағалауларға мыналар жатады:

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдері

Компания ұқсас активтерге қатысты өз тәжірибесінің негізінде кәсіпқой пайымдауды қолдана отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдерін бағалайды. Мұндай активтермен байланысты келешек экономикалық пайда, негізінен, оларды пайдаланудың нәтижесінде алынады. Дегенмен, техникалық немесе коммерциялық ескіру, сондай-ақ құрал-жабдықтың тозуы сияқты басқа да факторлар мұндай активтермен байланысты экономикалық пайданың азаюына жиі әкеп соқтырады. Басшылық активтердің ағымдағы техникалық жай-күйіне сүйене отырып және соның ішінде бұл активтер Компанияға экономикалық пайда әкелетін есепті кезеңді ескере отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет етуінің қалған мерзімін бағалайды. Бұл ретте назарға келесі негізгі факторлар алынады: (а) активтерді пайдаланудың күтілетін мерзімі; (б) пайдалану сипаттамалары мен техникалық қызмет көрсетудің регламентіне тәуелді болатын активтердің күтілетін физикалық тозуы; және (в) нарықтық жағдайлардың өзгеруінің нәтижесінде технологиялық және коммерциялық тұрғыдан активтердің моральды тозуы.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтердің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер болса, сондай-ақ жағдайлар оның баланстық құны құнсыздануы мүмкін екендігіне көрсеткен жағдайларда, Компания активтің өтелетін сомасын бағалайды. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Компания, басқа факторлармен қатар, мұнай мен жүктерді тасымалдау, Каспий, Жерорта және Қара теңіздерде теңіз сүйреткіштері мен баржаларды жалдау сұранысын назарға алады.

Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдарының (көлік құралдары – теңіз кемелері, үйлер) және инвестициялық жылжымайтын мүлігінің құнсыздану мәніне тестілеу жүргізді.

Компания активтердің құнсыздануына тест жүргізді, солар бойынша әлеуетті құнсыздану индикаторлары анықталды. Компания бұл активтерді ақша қаражатын жасайтын келесі бірліктерге бөлді:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй.
- Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік).
- Негізгі құралдар – сервистік флот: КМГ 105-108 төрт өздігінен түсіретін баржа.
- Негізгі құралдар – «Барыс» контейнер тасушы.
- Негізгі құралдар – МСV «Сұңқар» және «Бүркіт» өздігінен жүретін баржалар.
- Негізгі құралдар – «Ақтау» мұнай танкері.
- Негізгі құралдар – «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреушілер.
- Негізгі құралдар – «Бекет-Ата» және «Түркістан» құрғақ жүк таситын кемелер.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй

2021 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялық жылжымайтын мүлік бойынша өтелетін сома 481.054 мың теңге болды. Ол бес жылдық мерзімге арналған қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжанатын ақша ағындары жалға берілетін алаңдардың жалдау төлемдерінің біртіндеп өсу тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 14,28% құрады, ал бес жыл мерзімнің шегінен тыс ақша ағындары 5% тең өсім қарқыны ескеріле отырып экспрополяцияланды, әрі ол саланың ұзақ мерзімді орташа өсу қарқынына сәйкес келді. Компания 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануын мойындамады (*6-ескертпе*).

Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік)

Офистік үйдің әкімшілік бөлігінің өтелетін құны инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздану пайызын оның құнсыздануына дейінгі құнына қатынасын қолдану арқылы айқындалды. Компания 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ғимараттың әкімшілік бөлігінің құнсыздануын мойындамады (*5-ескертпе*).

Сервистік флот

Сервистік флоттың тұрып қалуына және Каспий теңізінде сұраныстың төмендеуіне орай, Компания басшылығы 2018 жылы сервистік флоттың баланстық құнын толықтай құнсыздандырды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға Компания сервистік флотты пайдаланудың анық перспективаларын көріп тұрған жоқ.

«Барыс» контейнер тасушы

«Транскаспий халықаралық көлік бағыты» ЗТБ Халықаралық ұйымымен ынтымақтастық шеңберінде ТШО Келешек Кеңейту Жобасы (ККЖ) бойынша келісімшарт аяқталғаннан кейін 2020 жылы «Барыс» кемесін контейнер тасушы етіп қайта жабдықтау басталды, ол 2021 жылғы наурыздан бастап «Ақтау – Баку – Ақтау» фидер желісінде жұмыс істеп келеді. Компания 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдалану құндылығын айқындау (value in use) арқылы «Барыс» кемесінің құнсыздануына тестілеу өткізді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

«Барыс» контейнер тасушы (жалғасы)

Өтелетін құн Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2033 жылға дейін кемеңің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары контейнерлік тасымалдау тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі АҚШ долларындағы ақша ағындарын дисконттау үшін 10,7% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Жасалған талдаудың нәтижесінде «Барыс»-тың өтелетін сомасы 2.572.154 мың теңгеге оның баланстық құнынан төмен болды. Контейнерлік тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 969.247 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

MCV Сұңқар және Бүркіт өздігінен жүретін баржалар

ТШО-ның Келешекте Кеңейту Жобасы (ККЖ) бойынша келісімшарттың аяқталуына орай, Компания пайдалану құндылығын айқындау (value in use) арқылы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Сұңқар және Бүркіт өздігінен жүретін баржалардың құнсыздануына тестілеуді жүргізді.

Сұңқар кемесіне қатысты Компания «ADY Container» ЖШҚ-мен ынтымақтастық шеңберінде Баку кемежайы (Алят) – Түркменбаша кемежайы – Баку кемежайы (Алят) бағыты бойынша кемелерді контейнерлік тасымалдауға қайта бағдарлау жоспарларын ескерді. Болжамды ақша ағындары 2037 жылға дейін кемеңің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі АҚШ долларындағы ақша ағындарын дисконттау үшін 10% болды. Жасалған талдау нәтижесінде «Сұңқар» кемесінің өтелетін құны баланстық құнынан асты. Контейнерлік тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 1.396.529 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

Өндірістік жоспарлардың болмауына орай Компания «Бүркіт» кемесінің баланстық құнын 1.880.569 мың теңге сомаға толығымен құнсыздандырды.

«Ақтау» мұнай танкері

2021 жылғы 31 желтоқсанға «Ақтау» танкерінің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Компания «Ақтау» танкерінің құнсыздануынан болған залалды есептемеді. Ол Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде танкерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2031 жылға дейін танкердің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары танкердің моральды тозуына орай мұнайды тасымалдау көлемдерінің біртіндеп азаюын көрсету үшін есептелді. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 10% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Бұл талдау ағымдағы жылы танкердің өтелетін сомасы оның баланстық құнына сәйкес келетіндігін көрсетті. Бағалау моделінде пайдаланылған негізгі елеулі жорамалдар мұнайды тасымалдау көлемдері болып табылады, олар танкердің техникалық мүмкіндіктерін ескере отырып 2026 жылдан бастап азайып келеді. Мұнайды тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 1.417.633 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

Эмба, Талас және Иргиз сүйреуіштері

2021 жылғы 31 желтоқсанға сүйреуіштердің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Компания сүйреуіштердің құнсыздануынан болған залалды есептемеді. Ол бағалаудың салыстырмалы әдісін қолдану арқылы айқындалды. Салыстырмалы тәсіл бағалау объектілері үшін пайдаланылады, солар үшін жақын арада болған сату немесе нарықтағы баламалардың бағалары туралы жеткілікті мәліметтерді табуға болады. Талдау үшін салыстырмалы талдау әдісі қолданылды, яғни салыстырылатын объектілердің ұсыныс бағасын солардың арасындағы айырманы ескеретін (орналасқан жері, жай-күйі және басқасы) тиісті түзетулер орындалғаннан кейін бағалау объектісімен салыстыру арқылы құнды айқындау. Бұл бағалау айтарлықтай бақыланбайтын деректерді пайдалана отырып жасалды. Осылайша, әділ құнды бағалау иерархияның 3-деңгейіне жатқызылды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Бекет Ата және Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелер

2021 жылғы 31 желтоқсанға құрғақ жүктерді таситын кемелердің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Компания құнсызданудан болған залалды есептемеді. Өтелетін сома Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде құрғақ жүктерді таситын кемелерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2036 жылға дейін құрғақ жүктерді таситын кемелердің пайдалану қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 10% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Жүктерді тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы *Бекет ата құрғақ жүктерді таситын кеме* бойынша 688.773 мың теңге сомасында және *Түркістан құрғақ жүктерді таситын кеме* бойынша 376.189 мың теңге сомасында қосымша шығынға әкеп соқтырады.

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі құралдардың қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар	Машиналар мен құрал-жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн							
2020 жылғы 1 қаңтарға	2.362	1.146.751	2.471.886	48.665.704	230.239	67.641	52.584.583
Түсімдер	-	-	180.588	1.641.960	38.371	244.892	2.105.811
Есептен шығару	-	(403)	(8.213)	(1.402.490)	(9.953)	-	(1.421.059)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аудару (<i>б-ескертілме</i>)	-	(5.135)	-	-	-	-	(5.135)
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	(988)	(1.517.708)	(354)	-	(1.519.050)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.141.213	2.643.273	47.387.466	258.303	312.533	51.745.150
Түсімдер	-	-	-	3.351.754	8.623	1.370.436	4.730.813
Есептен шығару	-	(6.763)	(1.211.017)	(2.915.854)	-	-	(4.133.634)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару (<i>б-ескертілме</i>)	-	-	-	-	7.199	-	7.199
Аударымдар	-	(4.237)	-	1.601.581	4.237	(1.601.581)	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.130.213	1.432.256	49.424.947	278.362	81.388	52.349.528
Жинақталған тозу және құнсыздану							
2020 жылғы 1 қаңтарға	-	(719.194)	(2.446.372)	(21.364.740)	(201.019)	(36.413)	(24.767.738)
Есептеулер	-	(12.342)	(1.300)	(1.737.137)	(37.768)	-	(1.788.547)
Есептен шығару	-	403	3.664	1.209.392	9.953	-	1.223.412
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	-	1.517.708	-	-	1.517.708
Есептелген құнсыздану	-	(67.477)	-	(10.296.662)	-	-	(10.364.139)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	-	(798.610)	(2.444.008)	(30.671.439)	(228.834)	(36.413)	(34.179.304)
Есептеулер	-	(10.644)	(14.422)	(1.005.894)	(37.625)	-	(1.068.585)
Есептен шығару	-	6.763	1.211.017	1.974.085	-	-	3.191.865
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару (<i>б-ескертілме</i>)	-	377	-	-	(1.020)	-	(643)
Есептелген құнсыздану	-	-	-	(4.452.723)	-	-	(4.452.723)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	-	(802.114)	(1.247.413)	(34.155.971)	(267.479)	(36.413)	(36.509.390)
Қалдық құны							
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	342.603	199.265	16.716.027	29.469	276.120	17.565.846
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	328.099	184.843	15.268.976	10.883	44.975	15.840.138

Компанияның Қазақстан, Ақтау қаласында офистік үйі бар, оның бастапқы құны 2.903.548 мың теңге болды. Компания үйдің бір бөлігін пайдаланады, оның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық құны өз мұқтаждықтары үшін 280.167 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 291.284 мың теңге) болды.

Қалдық құны 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 481.054 мың теңге болған үйдің бір бөлігін Компания байланысты тараптарға жалға береді. Үйдің бұл бөлігін Компания 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеді (*б-ескертілме*).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2021 жылы Компания Бекет Ата мен Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелерді «KTZ Express Shipping» ЖШС-мен 3.046.978 мың теңге сомаға жасалған Келісімге сай аванстық төлемдер есебінен алды. Сондай-ақ 2021 жылы «Барыс» кемесін контейнер тасушы етіп 304.776 мың теңге сомаға жаңартылуы аяқталды.

Түркістан кемесінде 2021 жылғы ақпанда болған өрттің нәтижесінде күрделі жөндеу шығындары 961.664 мың теңге болды, оның үлкен бөлігі сақтандыру шартының шеңберінде өтелді.

2021 жылы Компания негізгі құралдардың (теңіз кемелерінің) құнсыздануына тест жүргізді. Нәтижесінде негізгі құралдар 4.452.723 мың теңгеге (2020 жылы: 10.296.662 мың теңгеге) құнсызданды.

2021 жылғы 31 желтоқсанға толығымен амортизацияланған, бірақ әлі де пайдалануда жүрген негізгі құралдардың құны 194.411 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 2.202.017 мың теңге) болды.

2021 жылы Компания КМГ-101, КМГ-102, КМГ-103, КМГ-104 баржаларын өткізу шешімін қабылдады, олардың баланстық құны 0 теңге болды. 2021 жылғы қарашада сүйреуіштерді сату үшін сауда-саттық өткізілді, соның нәтижесінде сатып алушы анықталды – «Каспий Ақ Желкен» ЖШС. Сауда-саттықтың қорытындыларына сай, сүйреуіштерді сатып алу құны 198.900 мың теңге болды, бұл осы баржалардың баланстық құнына қарағанда көп болды.

Төменде пайдалану құқығы нысанында танылған активтердің баланстық құны және негізгі құралдардың құрамында көрсетілген оның кезең ішінде өзгеруі келтірілген:

Көлік құралдарына Компания «Аль Хилял» Ислам банкі» АҚ-мен жасалған жалдау шарты бойынша пайдаланатын «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреушілері кірді. Сүйреушілер жалдау шарты бойынша тиісті міндеттемелерді қамтамасыз ету ретінде болады және 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап пайдалану құқығы нысанындағы активтер ретінде жіктеледі. 2020 жылы «Эмба» және «Талас» сүйреушілері бойынша міндеттемелер өтелді, соның нәтижесінде бұл сүйреуіштер негізгі құралдардың құрамына аударылды. 2021 жылы міндеттемелер өтелгеннен кейін «Иргиз» сүйреуіші негізгі құралдардың құрамына аударылды.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

<i>Мың теңгемен</i>	Ғимараттар	Көлік құралдары	Жиыны
Бастапқы құн			
2020 жылғы 1 қаңтарға	6.763	7.744.201	7.750.964
Есептен шығару	-	(1.402.489)	(1.402.489)
Негізгі құралдарға аудару	-	(4.250.624)	(4.250.624)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	6.763	2.091.088	2.097.851
Есептен шығару	(6.763)	-	(6.763)
Негізгі құралдарға аудару	-	(2.091.088)	(2.091.088)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	-	-	-
Жинақталған тозу және құнсыздану			
2020 жылғы 1 қаңтарға	(2.254)	(1.549.154)	(1.551.408)
Есептеу	(2.254)	(675.925)	(678.179)
Есептен шығару	-	1.208.313	1.208.313
Негізгі құралдарға аудару	-	737.372	737.372
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(4.508)	(279.394)	(283.902)
Есептеу	(2.255)	-	(2.255)
Есептен шығару	6.763	-	6.763
Негізгі құралдарға аудару	-	279.394	279.394
2021 жылғы 31 желтоқсанға	-	-	-
Қалдық құны			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.255	1.811.694	1.813.949
2021 жылғы 31 желтоқсанға	-	-	-

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен

Бастапқы құн	
2020 жылғы 1 қаңтарға	1.832.479
Негізгі құралдардан аудару (5-ескертпе)	5.135
2020 жылғы 31 желтоқсанға	1.837.614
Негізгі құралдарға аудару (5-ескертпе)	(7.199)
Аударымдар	404
2021 жылғы 31 желтоқсанға	1.830.819
Жинақталған тозу және құнсыздану	
2020 жылғы 1 қаңтарға	(1.194.933)
Тозуды есептеу	(15.486)
Құнсыздану	(126.947)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(1.337.366)
Тозуды есептеу	(12.638)
Негізгі құралдарға аудару	643
Аударымдар	(404)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(1.349.765)
Қалдық құны	
2020 жылғы 31 желтоқсанға	500.248
2021 жылдың 31 желтоқсанына	481.054

Компанияның инвестициялық жылжымайтын мүлігі 2015 жылғы мамырда Қазақстан, Ақтау қаласында «Таймас» құрылыс компаниясы» ЖШС компаниясы салған офистік үйдің бір бөлігімен білдірілген.

Мың теңгемен

	2021 жыл	2020 жыл
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған кіріс	168.603	200.305
Жалдаудан кірісті алуға (өзіндік құнның құрамына қосылған) әкеп соқтырған тікелей операциялық шығыстар (жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуді қоса алғанда) (20-ескертпе)	(166.455)	(155.427)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған пайда	2.148	44.878

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең болады.

Компанияға оның қолындағы инвестициялық жылжымайтын мүлікті өткізуге қатысты ешқандай шектеулер салған жоқ. Сондай-ақ Компанияның инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатып алу, салу немесе жетілдіру немесе абаттандыру бойынша шарттық міндеттемелері жоқ.

2021 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздануға жүргізілген тесттің нәтижесінде Компания құнсыздануды мойындамады (2020 жыл: 126.947 мың теңге).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін материалдық емес активтердің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн			
2020 жылғы 1 қаңтарға	360.514	141.715	502.229
Түсімдер	16.119	2.532	18.651
2020 жылғы 31 желтоқсанға	376.633	144.247	520.880
Түсімдер	1.301	-	1.301
2021 жылғы 31 желтоқсанға	377.934	144.247	522.181
Жинақталған тозу			
2020 жылғы 1 қаңтарға	(317.899)	(99.285)	(417.184)
Есептеу	(14.493)	(5.826)	(20.319)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(332.392)	(105.111)	(437.503)
Есептеу	(10.772)	(8.056)	(18.828)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(343.164)	(113.167)	(456.331)
Қалдық құны			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	44.241	39.136	83.377
2021 жылғы 31 желтоқсанға	34.770	31.080	65.850

8. ПАЙДАЛАНЫЛУЫ ШЕКТЕУЛІ АҚША ҚАРАЖАТЫ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 990.827 мың теңге сомада (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 965.838 мың теңге) пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты «Блю Вотер Шиппинг Қазақстан» ЖШС-мен Консорциум туралы Келісім бойынша өз міндеттемелерінің лайықты түрде орындалуын қаржылық камсыздандыру ретінде «Altyn Bank» АҚ-да («Қазақстанның Халық Банкі» АҚ ЕБ) ашылған Эскроу шотымен білдірілген, оның 215.900 мың теңгесі (500 мың АҚШ доллары) 2023 жылғы 1 тоқсанда қайтарылуы тиіс.

Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражатының 1.000 мың теңге сомасында қалған бөлігі Айназар әктас карьерін қалпына келтіру бойынша тарату қорын білдіреді.

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта	Шектеуді алу күні	Пайыздық мөлшерлеме	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Altyn Bank» АҚ	АҚШ доллары	2023 жылғы ақпан	-	990.827	965.838
«Аль Хилял» Ислам банкі» АҚ	АҚШ доллары	2021 жылғы тамыз	3,02%	-	841.074
«Қазақстанның Халық банкі» АҚ	Теңге	2029 жылғы қаңтар	4%	1.000	1.000
Минусы: қысқа мерзімді бөлік				(774.927)	(1.596.457)
				216.900	211.455

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. ҚОРЛАР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Отын	126.388	99.523
Қосалқы бөлшектер	60.360	63.444
Әктас	4.486	4.486
Басқа да материалдар	114.667	128.265
Қорлар бойынша резерв	(156.270)	(117.769)
	149.631	177.949

Қорлар бойынша резервтегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарда	117.769	–
Есептеу	50.259	119.964
Есептен шығару	(11.758)	(2.195)
31 желтоқсанға	156.270	117.769

10. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	5.245.570	8.585.661
Басқа да дебиторлық берешек	355.488	103.585
Минусы: күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	(3.880.178)	(668.950)
	1.720.880	8.020.296

Сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай сатып алушылармен шарттар бойынша түсімді мойындау нәтижесінде пайда болды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	1.035.394	7.838.425
Теңге	685.486	181.871
Басқа да валютада	–	–
	1.720.880	8.020.296

Дебиторлық берешекті өтеудің орташа мерзімі 30 күнді құрайды. 2021 және 2020 жылдарда төленбеген қалдықтар бойынша пайыздар есептелмеді.

Күтілетін несиелік зиянға бағалау резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға күтілетін несиелік зиянға бағалау резерві	668.950	165.921
Бір жылға есептеу	3.164.971	498.811
Бағамдық айырма	46.257	4.218
31 желтоқсанға күтілетін несиелік зиянға бағалау резерві	3.880.178	668.950

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

10. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

Одан әрі сауда және басқа да дебиторлық берешектің мерзімдері бойынша талдау келтірілген:

2021 жылғы 31 желтоқсан	Төлем мерзімін ұзарту					Астам 120 күнге дейін	Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн			
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,07%	0,27%	1,31%	16,94%	99,04%		
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	1.399.798	1.886	243.846	50.447	3.905.081	5.601.058	
Күтілетін несиелік зиян	977	5	3.203	8.547	3.867.446	3.880.178	

2020 жылғы 31 желтоқсан	Төлем мерзімін ұзарту					Астам 120 күнге дейін	Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн			
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,44%	1,28%	1,66%	18,31%	21,05%		
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	3.756.941	669.336	992.258	2.224.593	1.046.118	8.689.246	
Күтілетін несиелік зиян	16.396	8.552	16.504	407.323	220.175	668.950	

11. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да айналымдағы активтер былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚС бойынша алдын ала төлем	731.640	354.625
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	101.676	96.881
Берілген аванстар	43.363	2.249.949
Келешек кезеңдердің шығыстары	20.712	43.175
Жұмыскерлердің берешегі	3.017	2.308
	900.408	2.746.938

12. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Банкте АҚШ долларында ақша қаражаты	1.720.849	3.146.336
Банкте теңгемен ақша қаражаты	583.641	490.681
Банкте басқа шетел валютасында ақша қаражаты	22.872	29.569
Банкте еуроақша қаражаты	1.208	33.380
	2.328.570	3.699.966

2021 жылы 3 айға дейін орналастыру мерзімі бар қысқа мерзімді депозиттерге есептелген пайыздық кірістер 40.045 мың теңге (2020 жылы: 104.738 мың теңге) болды (23-ескертпе).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

15. ШАРТ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарт бойынша міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдардың сатылуы үшін алынған аванстар	169.715	-
Тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар бойынша қаржы компоненті	-	22.820
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар	-	4.729
	169.715	27.549
Қысқа мерзімді	169.715	27.549
Ұзақ мерзімді	-	-

Негізгі құралдарды жеткізу үшін алынған аванстар «Албашнефтепродукт» ЖШҚ-дан «Нұртау» мотор яхтасы мен пневмокаркас құрылысжайы үшін алынған алдын ала төлемді білдіреді.

16. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Тауарлар мен қызметтер үшін сауда кредиторлық берешек	1.034.996	3.620.764
Айналымнан тыс активтер үшін сауда кредиторлық берешек	285.941	467.315
Еншілес ұйымдардың сауда кредиторлық берешегі	-	3.073
Басқа да кредиторлық берешек	-	2.046
	1.320.937	4.093.198

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	899.354	1.347.414
АҚШ доллары	408.895	2.707.770
Еуро	11.288	34.005
Басқалары	1.400	4.009
	1.320.937	4.093.198

17. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлер алдындағы берешек (оның ішінде демалыстар бойынша резерв)	85.083	349.735
Төленуге жататын басқа да салықтар	1.096	60.573
Төленуге жататын ҚҚС	-	4.406
Басқасы	65.520	237.409
	151.699	652.123

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

18. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қызмет түрлері		
Құрғақ жүктерді тасымалдау	2.220.243	3.186.992
Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім	2.062.188	2.406.226
Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерредж	104.957	166.986
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқарудан түскен түсім	81.234	8.479.621
Шарт міндеттемелері бойынша пайыздық кіріс	23.013	511.017
Басқасы	-	55.371
	4.491.635	14.806.213

Құрғақ жүктерді тасымалдаудан түскен түсім Каспий теңізінің фидерлік желісінде контейнерлік тасымалдаумен байланысты болды. 2021 жылдың ішінде бұл қызметтерді негізгі сатып алушылар «KTZ Express» АҚ мен «ADY Container Georgia» ЖШҚ болып табылды.

Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім Каспий теңізінде тасымалдау қызметтерін көрсетумен байланысты болды. 2021 жылдың ішінде бұл қызметтерді сатып алушысы Eurasian Trading and Shipping FZE болды.

2018-2021 жылдары Компания ТШО-мен жасалған келісім бойынша құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтерін көрсете бастады. Бұл қызметтерге басқару мен пайдалану қызметтері және жалға берілген өздігінен жүретін баржалар бойынша техникалық басқару қызметтері, сондай-ақ экипажды құрамда жатады. 2021 жылы Компания модульдерді тасымалдау қызметтерін көрсетуді жалғастырды. 2020 жылы Компания «Барыс» пен «Бүркіт» кемелерінде модульдерді тасымалдау қызметтерін тиісінше 2020 жылғы 25 шілдеде және 2020 жылғы 11 тамызда аяқтады. 2021 жылғы қаңтарда «Сұңқар» кемесіне арналған шарт аяқталды.

Сервистік флот қызметтерін көрсетуден түскен түсім Компанияның сүйреуші кемелерінің, жабдықтау кемелерінің, сондай-ақ жүктерді тасымалдайтын баржалардың қызметтерін көрсету қызметімен білдірілген.

Шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін қоспағанда, Компанияның барлық қызметтері бойынша түсім уақыт кезеңінің ішінде танылады. Мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған көлем мен Компания мен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша түскен түсім.

2021 жылдың ішінде Компания 27.420 мың теңге (2020 жылы: 4.521.300 мың теңге) мөлшерінде жыл басына шарт бойынша міндеттемелер құрамына қосылған сомаларға қатысты түсімді мойындады.

19. ЖАЛҒА БЕРУДЕН ТҮСКЕН КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалдаудан түскен кіріс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Сүйреуіштерді, баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.841.379	12.211
Танкерлерді операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.676.153	1.442.030
Құрғақ жүк таситын кемелерді операциялық жалға беруден түскен кірістер (ББЧ)	1.106.936	1.054.998
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кірістер (б-ескертпе)	168.603	200.305
Өздігінен жүретін баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	121.362	12.187.299
	4.914.433	14.896.843

2021 жылғы мамырда Компания «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреуіштерін «СпецМонтажСтрой» СК ЖШС-не операциялық жалға берді. 2018 жылы Компания SOCAR LOGISTICS DMMC операциялық жалға бес танкерді берді. 2020 жылғы сәуірде «Атырау», «Ақтөбе» және «Орал» танкерлерінің сатылуына орай жалдау тоқтатылды. Танкерлер 2021 жылғы наурызға дейін жалдауда болды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Алматы» және «Астана» танкерлері 2021 жылғы наурыздан бастап Eurasian Trading and Shipping FZE жалдауында, солар бойынша жалдау мерзімі 2022 жылғы желтоқсанда аяқталады. 2021 жылғы тікелей операциялық шығыстар 968.467 мың теңге (2020 жылы: 303.887 мың теңге) болды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

20. КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін көрсетілген қызметтердің өзіндік құны былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	1.945.725	2.018.635
Құрғақ жүктерді таситын кемелерді пайдалану шығыстары	1.649.243	2.482.448
Сүйреуіштер мен баржаларды жалдау шығыстары	1.480.028	-
Жүктерді тасымалдау	982.571	1.668.880
Танкерлерді жалдау	968.467	303.887
Сервистік флот бойынша шығыстар	724.469	178.011
Құрғақ жүктерді тасымалдау үшін кемелерді жалдау	717.125	565.619
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	166.455	155.427
Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерредж	45.913	120.654
Өздігінен жүретін баржаларды жалға беру	-	3.472.094
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару	-	1.914.601
Басқасы	18.983	62.973
	8.698.979	12.943.229

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Кемелерге техникалық қызмет көрсету және басқару	3.599.352	5.205.956
Тозу және амортизация	1.047.096	1.769.749
Флотты жалдау	1.015.469	1.345.830
Жағар май мен басқа да материалдар	775.879	784.238
Порт алымдары	726.785	755.914
Сақтандыру шығыстары	452.402	422.475
Жалақы және тиісті салықтар	390.961	449.174
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	143.631	138.933
Негізгі құралдарды жөндеу	142.599	447.464
Кемелерге агент қызметін көрсету	117.699	164.343
Сүйреу қызметтері	76.159	-
Табыс салығын қоспағанда, басқа да салықтар	50.415	26.739
Логистикалық қызметтер	-	835.926
Бөгде мамандардың қызметтері	-	414.328
Басқасы	160.532	182.160
	8.698.979	12.943.229

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

21. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Күтілетін несиелік зиян резервін есептеу	3.164.963	498.811
Жалақы және тиісті салықтар	650.717	779.887
Кәсіби қызметтер	158.354	183.914
Басқа салықтар	119.709	17.553
Жендеу және қызмет көрсету	91.262	101.668
Тозу және амортизация	52.955	54.603
Іссапар шығыстары	39.033	30.042
Мүшелік жарналар	30.816	33.297
Сақтандыру	18.712	19.767
Материалдар	9.200	7.998
Тренингтер	7.055	8.562
Жалдау	6.730	10.670
Банк комиссиялары	4.998	8.483
Байланыс қызметтері	4.422	6.051
Өкілдік шығыстар	2.604	1.736
Әлеуметтік шығыстар	1.007	18.270
Сыйлықақылар бойынша резерв	(82.505)	123.820
Қайырымдылық	-	156.927
Басқасы	88.862	96.833
	4.368.894	2.158.892

22. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін басқа да операциялық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Көмені сақтандыру шығыстарын өтеу	1.058.619	368.289
Басқа да ұзақ мерзімді активтердің шығуынан түскен кіріс	198.900	44.744
Айыппұлдар мен өсімақылардан болатын кірістер	861	2.214
Қаржылық кепілдік бойынша сыйақыларды есептен шығарудан түскен кіріс	-	69.197
Басқасы	101.185	31.445
	1.359.565	515.889
Негізгі құралдардың шығуынан болған зиян	(941.769)	-
Қорлар бойынша резервті есептеу	(50.259)	(119.964)
Басқасы	(11.746)	(61.418)
	(1.003.774)	(181.382)

23. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Пайыздық кіріс (12-ескертпе)	40.045	104.738
	40.045	104.738
Жалдау міндеттемелері бойынша қаржылық шығыстар	(19.499)	(185.988)
Түсім әкелетін шарттар бойынша пайыздар	(322)	(67.379)
	(19.821)	(253.367)

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

24. ПАЙДА САЛЫҒЫ БОЙЫНША (ҮНЕМДІЛІК)/ШЫҒЫС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Пайдаға салынатын ағымдағы салық бойынша шығыс	306.665	1.006.487
Кейінге қалдырылған салық бойынша (үнемділік)/шығыс	(1.711.442)	779.548
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	30.281	22.744
	(1.374.496)	1.808.779

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстардың үнемділігімен бірге пайда салығының ресми мөлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын пайда салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Салық салынғанға дейінгі (зиян)/пайда	(7.607.460)	6.252.567
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша пайда салығы бойынша (үнемділік)шығыс	(1.521.492)	1.250.513
Жеңілдікпен салық салынатын елдерде тіркелген еншілес кәсіпорындардың залалы	133.783	263.374
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	30.281	22.744
Бухгалтерлік пайдада ескерілмеген ПБР бойынша салық салынатын кіріс	-	521.751
Халықаралық кемелер тізілімінде тіркелген кемелер бойынша кірістер мен шығыстардан босатылған	(145.891)	(42.716)
Дивидендтер бойынша кіріс	-	(345.561)
Басқа да тұрақты айырмалар	128.823	138.674
Пайда салығы бойынша (үнемділік)/шығыс	(1.374.496)	1.808.779

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кейінге қалдырылған салық бойынша қозғалыс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы	2020 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы	2019 жылғы 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер					
Шарт бойынша міндеттемелер	-	(6.871)	6.871	(648.924)	655.795
Жалдау үшін алынған аванстар	-	-	-	(148.838)	148.838
Күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	776.036	641.992	134.044	100.860	33.184
Сыйлықақы төлемдері бойынша резерв	-	(50.376)	50.376	(20.362)	70.738
Басқа да есептеулер	52.803	2.898	49.905	30.552	19.353
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	828.839	587.643	241.196	(686.712)	927.908
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер					
Негізгі құралдар мен инвестициялық жылжымайтын мүлік	2.026.626	(1.123.799)	3.150.425	92.836	3.057.589
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	2.026.626	(1.123.799)	3.150.425	92.836	3.057.589
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттеме	1.197.787	(1.711.442)	2.909.229	779.548	2.129.681

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

25. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ

2009 жылғы маусымда Компания Еуропа Қайта Құру және Даму Банкінен (бұдан әрі – «ЕҚҚДБ») алынған қарыз бойынша «Маңғыстау Облысының Кеме жөндеу Зауыты» ЖШС (бұдан әрі – «МОКЖЗ») қауымдасқан компаниясының міндеттемелеріне қаржылық кепілдікті шығарды. Қаржылық кепілдік шартына сай МОКЖЗ берешекті уақтылы өтей алмаған жағдайда Компания МОКЖЗ берешегі сомасының 30%-ын (капиталға қатысу үлесіне пропорционалды) төлеуі тиіс.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ ЕҚҚДБ берешегінің пайыздары мен негізгі сомаларын лайықты түрде төлей алмады, сондай-ақ қарызбен байланысты белгілі бір міндеттемелерді бұзды. Сондай-ақ, МОКЖЗ-дегі үлестің 50% иелік ететін «Топаз Энерджи» кепілдік келісімінен шықты. Осылайша, Компания мен «Балықшы» ЖШС арасындағы үлес тиісінше 30% және 20% мөлшерінде бөлінді. Нәтижесінде Компанияға үлестің 60% тиесілі болды.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ-нің ЕҚҚДБ алдындағы берешек сомасы 11.603.268 мың АҚШ доллары болды. 2013 жылғы 1 тамызда Компания «Балықшы» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 30%-ын сатты. Қаржылық кепілдік туралы шарттың талаптарына сай, Компанияның қаржылық кепілдік бойынша міндеттемені ЕҚҚДБ келісімінсіз үшінші тараптарға беруге құқығы жоқ. Нәтижесінде, кепілдік бойынша құқықтар «Балықшы» ЖШС-не өтпеді және Компания бұрынғысынша үлестің 60%-ы үшін жауапкершілік көтерді.

2020 жылы ЕҚҚДБ шағымы бойынша Арбитраждық сотта тыңдаулар болды, мұнда ЕҚҚДБ наразылығы ішінара былайша қанағаттандырылды:

- 4.223.796 АҚШ доллары (кепілдік міндеттемелері бойынша негізгі борыш), сондай-ақ 2021 жылғы 22 маусымнан бастап міндеттемелер орындалғанға дейін мерзімі өткен әрбір күн үшін 543,29 АҚШ доллары мөлшеріндегі өсімақы;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, бұл шығыстарды ЕҚҚДБ төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде 610.000 фунт стерлинг (ортақ тәртіппен, арбитражға шығындарды өтеу);
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, арбитраждың қаламақысын өтеу есебінен 51.670 фунт стерлинг;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, LCIA қаламақысын төлеу есебінен 4.245,64 фунт стерлинг.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания қаржылық кепілдік бойынша барлық міндеттемелерді өтеді.

2020 жылы Компания Маңғыстау облысының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына «Балықшы» ЖШС-тен барлық төленген міндеттемелерді ЕҚДБ пайдасына өндіріп алу жөнінде хабарласты. Сот істерінің нәтижесінде Компания мен «Балықшы» ЖШС 2021 жылғы 6 шілдеге дейінгі мерзімде 2.555.360 мың теңге мөлшеріндегі соманы төлеу туралы бітімгерлік келісімге қол қойды.

2021 жылдың ішінде Компания «Балықшы» ЖШС-тің несиені төлей алу қабілетін талдау үшін компанияның қаржылық жағдайы туралы формалды ақпаратты алмады. Есепті күнге Компания «Балықшы» ЖШС-тің міндеттемелерді орындауының төмен ықтималдылығына байланысты дебиторлық берешекті мойындамады.

«Балықшы» ЖШС-тің өтініші бойынша Маңғыстау облысының мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты ҚТКФ алдындағы міндеттемелердің орындалуын 2022 жылғы 1 қарашаға дейін мерзімін ұзартты. 2021 жылы бітімгерлік келісімнің шеңберінде Компания «Балықшы» ЖШС-тен 1.473 мың теңге мөлшерінде төлем алды.

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

Байланысты тараптарға Компанияның негізгі басқарушы персоналы, Компанияның негізгі басқарушы персоналына тікелей немесе жанама күйде едәуір үлес тиесілі болатын компаниялар, «ҚМГ» ҰК тобына кіретін компаниялар және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ бақылайтын басқа да компаниялар кіреді.

Байланысты тараптармен мәмілелер міндетті түрде нарықтық талаптарға сәйкес жүзеге асырылмайтын тараптар арасында келісілген шарттарда жасалды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар пайызсыз болып табылады және есеп айырысулар, бұдан әрі көрсетілгенді қоспағанда, ақшалай жасалады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания байланысты тараптардың берешегіне қатысы бар дебиторлық берешектің күтілетін несиелік зиянын 3.822.669 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 617.237 мың теңге) мөлшерінде көрсетті.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Мұндай бағалау байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылатын нарықты тексеру арқылы әрбір есепті кезеңде жүзеге асырылады.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен елеулі мәмілелер, сондай-ақ 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына қалыптасқан қалдықтар төменде көрсетілген:

Кірістер

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	1.171.314	838.437
«Транстелеком» АҚ	11.701	13.138
«Құрық порты» ЖШС	3.766	-
Біріккен химиялық компания (KPI)	-	55.100
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Теңізшевройл» ЖШС	198.132	20.656.440
КМГ Кашаган Б.В.	-	46
Басқалары	65.784	128.277
	1.450.697	21.691.438

Сатып алу

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	3.713.379	1.043.100
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	271.056	271.286
«Транстелеком» АҚ	3.538	-
«Құрық порты» ЖШС	180	75.364
Басқасы	17.221	19.190
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ТеңізСервис» ЖШС	111.536	30.712
КМГ Кашаган Б.В.	-	(1.216)
Басқасы	15.348	5.828
	4.132.258	1.444.264

2021 жылы Компания Бекет Ата мен Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелерді KTZ Express Shipping-мен 3.046.978 мың теңге сомаға жасалған келісімге сай аванстық төлемдер есебінен алды.

Еншілес ұйымдар

Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд	(2.746)	92.238
-----------------------------	---------	--------

Компанияның еншілес ұйымдарынан алынған дивидендтер

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд»	11.413	16.206
«Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд»	-	1.641.960
«Алатау Шиппинг Лтд»	-	69.640
	11.413	1.727.806

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Сауда және басқа да дебиторлық берешек пен берілген аванстар

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	111.121	159.883
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	9.147	27.304
«Құрық порты» ЖШС	2.812	-
«Транстелеком» АҚ	1.092	1.226
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	-	2.135.296
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Теңізшевройл» ЖШС	3.822.669	7.542.464
Басқалары	4.437	10.687
	3.951.278	9.876.860

Сауда және басқа да кредиторлық берешек пен алынған аванстар

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«ҚТЖ ҰК» АҚ	62.046	17.911
«Транстелеком» АҚ	330	330
Басқалары	1.181	668
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы және едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ТеңізСервис» ЖШС	12.520	11.209
«Теңізшевройл» ЖШС	-	34.226
Басқалары	1.853	7.096
	77.930	71.440
Еншілес ұйымдар		
Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд	-	3.073

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персонал 3 адамнан (2020 жыл: 3 адам) тұрды. Қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы жекелеген есептің жалпы және әкімшілік шығыстарына қосылған 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген жалпы сыйақы сомасы 171.074 мың теңгені (2020 жылы: 207.741 мың теңге) құрайды. 2021 жылы, негізгі басқарушы персоналға сыйақы негізінен жыл қорытындылары бойынша жалақы мен бонустан тұрады (2020 жыл: негізінен жалақы мен бонустан тұрады).

27. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Коронавирус пандемиясы мен нарық жағдайы

2020 жылғы наурыздан бастап, қор, валюта және тауар нарықтарында едәуір құбылмалылық, оның ішінде мұнай бағасының түсуі және теңгенің АҚШ доллары мен еуроға қатысты девальвациясы байқалды. Сонымен бірге, коронавирус пандемиясының (COVID-19) жақын арада болған жылдам таралуына орай, Қазақстан Республикасының үкіметі 2020 жылғы 16 наурызға дейінгі кезеңге төтенше жағдайды енгізді, ал содан кейін, ірі қалалардағы карантинді қоса, 2020 жылғы 15 мамырға дейін ұзартты, бұл іскерлік белсенділіктің деңгейі мен ауқымына айтарлықтай ықпалын тигізді. Кейіннен Қазақстан Республикасының үкіметі 2020 жылғы 5 шілдеден бастап 2020 жылғы 2 тамызға дейін карантиннің жаңа кезеңін енгізді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Коронавирус пандемиясы мен нарық жағдайы (жалғасы)

Коронавирус пандемиясы жаһандық экономикалық дағдарысқа ұласты. Мұнай бағасының айтарлықтай азаюы дағдарыс салдары басқа салаларға қарағанда мұнай-газ саласы үшін бұдан да елеулі болады.

Пандемияның барынша елеулі ықпалы 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы теңгенің АҚШ доллары мен еуроға қатысты бағамының төмендеуі болып табылады, бұл АҚШ долларындағы қарыздардың теріс бағамдық айырмасы бойынша шығыстардың ұлғаюымен білдірілді.

Компания өзгеріп жатқан микро- және макроэкономикалық жағдайлардың Компанияның қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне әсер етуін саралады.

Салдарынан, басшылық ақша қаражатын жасайтын бірыңғай бірліктің шеңберінде Компанияның негізгі құралдарының құнсыздануы мәніне тестілеуді өткізді. Компания қазіргі уақытта пандемияның санды әсерін пандемияның белгісіздігі мен ұзақтығына орай жеткілікті болатындай шынайылық дәрежесімен бағалауға болмайтындығын бағалады.

Басшылық ағымдағы жағдайларда Компания қызметінің тұрақтылығы мен өсімін қолдау үшін барлық қажетті шараларды қолға алып отырғанына сенімді. Компания жағдайды мұқият қадағалауын жалғастырады.

Салық салу

Қазақстандық салық, валюталық және кеден заңнамасы түрлі талқылауларға жол береді және жиі өзгеріп отырады. Компания басшылығының операцияларға және Компания қызметіне қатысты қолданылатын мұндай заңнаманы түсіндіруі тиісті органдармен даулануы мүмкін. Қазақстанда болған жуырдағы оқиғалар салық органдары заңнаманы түсіндіру және салық есептеулерін тексеру кезінде барынша қатаң ұстанымды алуы мүмкін екендігіне нұсқап отыр. Салдарынан, салық органдары бұрын шағым қойылмаған мәмілелер мен есепке алу әдістері бойынша шағымдар қоя алады. Нәтижесінде едәуір қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдар есептелуі мүмкін. Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің 5 (бес) күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексерулер бұдан да ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса жекелеген қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды ХКЕС-ке сәйкес көрсетуге қатысты пікірлер.

Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың түпкі сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Компания басшылығы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелері оларға дұрыс түсіндірілді және салық, валюта мен кеден заңнамасының бөлігінде қабылданған Компанияның ұстанымы дау бола қалған жағдайда сәтті қорғалады деп пайымдайды.

2016 жылдың ішінде 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген, Компанияға ықпалын тигізетін салық заңнамасында өзгерістер болды. Атап айтқанда, заңды тұлғалардың Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде тіркелген кемелер еңбегімен тапқан жүктерді тасымалдаудан түскен кірістер бойынша пайда салығы 100%-ға азаяды. Бұл мұндай кірістер пайда салығынан босатылатындығын білдіреді. 2016 жылы Компания өз кемелерін Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде қайта тіркеді.

2018 жылы Компания бұл кемелерді жалға берді. Өйткені Компания бұл кемелердің жүктерді тасымалдау қызметін жүзеге асыруынан кірістерді алуды тоқтатты, пайда салығының 100%-ға азайтылуы бұдан былай қолданылмады. 2021 жылы Компания «Ақтау ТК», «Алматы ТК», «Астана ТК» танкерлері мен «Бекет Ата» және «Түркістан» құрғақ жүк таситын кемелер Қазақстан Республикасының халықаралық кемелер тізілімінде тіркелгеніне орай пайда салығынан босату талаптарын қолданды (2020 жылы кемелердің жалға берілуіне байланысты босату қолданылмады).

Сот шағымдары

Әдеттегі қызметті жүзеге асыру барысында Компания сот шағымдарының немесе істерінің мәні болуы мүмкін. Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта Компания қызметінің нәтижелеріне немесе оның қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер ете алатын ағымдағы қандай да бір сот істері немесе шағымдар жоқ.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сот шағымдары (жалғасы)

Компания нақты жағдайларды ескере отырып елеулі міндеттемелердің пайда болу ықтималдығын бағалайды және тиісті резервті өзінің жекелеген қаржылық есептілігінде міндеттеменің пайда болуына әкеліп соқтыратын оқиғалар болады, ал тиісті міндеттеменің сомасы шынайы түрде айқындала алады деген жеткілікті ықтималдылық болғанда ғана көрсетеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы жекелеген қаржылық есептілікте сот шағымдары бойынша резервтер көрсетілмеді.

2020 жылғы 11 қыркүйекте Компания «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-тен Барыс, Бүркіт пен Сұңқар кемелеріне техникалық қызмет көрсету үшін ақша қаражатының өтелуіне арбитраждық іс бойынша рәсімдерді бастау туралы шағымын келесі талаптармен алды:

- Қазіргі уақытқа дейін есептелген және қарыз болған 10.492.723,98 АҚШ доллары мөлшеріндегі сомаларды және осы арбитраждық процесс бойынша шешім шығарылмайынша өтетін уақыт үшін есептелген барлық өзге сомаларды төлеу.
- Не, барлық кемелерге қатысты барлық бастапқы каспий ең аз мерзімі үшін тиесілі болатын соманы білдіретін 14.146.744,14 АҚШ доллары мөлшеріндегі сомаларды төлеу.
- Не, TMSA-ны бұзғаны үшін.

2021 жылғы маусымда Компания «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-мен келесі талаптарда Бітімгерлік келісімге қол қойды:

- Бітімгерлік келісім жасалған күннен бастап 21 күн ішінде Компания «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-не 5.761.082,88 АҚШ доллары мөлшеріндегі соманы төледі.
- Бітімгерлік келісім жасалған күннен бастап 21 күн ішінде Компания «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-не құрал-жабдық заттарын ұсынады.
- Бітімгерлік келісім жасалған күннен бастап 7 күн ішінде Компания ТШО-мен 199.736,17 АҚШ доллары мөлшерінде 2-фаза бойынша өтелмеген сомаларды төлеу туралы келіссөздерді бастайды, олар кейіннен «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-не төленеді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-мен болған төрелік сот Бітімгерлік келісімнің талаптарын орындау арқылы аяқталды.

Экологиялық мәселелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнама даму үдерісінде, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар өте қатаң болуы мүмкін. Заңнамада қолданылып жүрген ережелер, азаматтық талаптар немесе өзгерістерді өте қатаң түсіндіру нәтижесінде туындауы мүмкін елеулетті міндеттемелер дұрыс бағалануы мүмкін емес. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның жеке қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді.

Келешек операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Компания жалға беруші ретінде

Компания өздігінен жүретін баржаларды, танкерлерді және офистік үй-жайларды операциялық жалға беру шарттарын жасады. Бұл жалдау шарттары 2 жылға дейінгі мерзімдерге жасалды. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау элементтерін қамтитын операциялық жалдау шарттары бойынша, сондай-ақ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша келешек кезеңдерде алынуға жататын ең аз жалдау ақысы мыналарды құрайды:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Бір жыл ішінде	3.320.714	713.890
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	-	-
Бес жылдан жоғары	-	-
	3.320.714	713.890

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржы құралдары шаруашылық қызметті жүргізуден тікелей туындайтын ақша қаражаты мен оның баламаларынан, қысқа мерзімді банк депозиттерінен, сауда және басқа да дебиторлық берешектен, сауда және басқа да кредиторлық берешектен тұрады. Компания қаржы құралдарымен сауда жасаған жоқ.

Компания валюталық тәуекелге, несиелік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш. Компания басшылығы мұндай тәуекелдерді басқару процесін бақылайды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Компанияда қаржы құралдарына байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуда туындайтын қиындықтар тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақшалай қаражаттардың тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Бұл құрал қаржылық инвестицияларды және қаржы активтерін өтеу мерзімін ескереді.

Келесі кестеде келісімшартты дисконтталмаған төлемдердің негізінде 2021 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша жиынтық деректер келтірілген.

<i>Мың теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	254	-	-	-	254
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	57.474	1.313.003	210	-	-	1.370.687
	57.474	1.313.257	210	-	-	1.370.941
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	351.608	670.805	254	-	1.022.667
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	2.685.677	1.407.521	-	-	-	4.093.198
	2.685.677	1.759.129	670.805	254	-	5.115.865

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағыштығы бірінші кезекте АҚШ доллары мен Еуроға білдірілген Компанияның қарыздары бойынша берешекпен және сауда кредиторлық берешекпен білдірілген. Осылайша, валюта бағамдарының өзгерісі Компанияның жекелеген қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпал ете алады.

Төмендегі кестеде Компанияның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салық салынғанға дейінгі табысының (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістерінің салдарынан) басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізді түрде болжауға болатын АҚШ доллары мен еуронь айырбас бағамының өзгеруіне сезімталдылығы көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан	
	Айырбас бағамының ұлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері	Айырбас бағамының ұлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері
АҚШ доллары	+13,00%	433.963	+14,00%	1.208.555
	-10,00%	(333.818)	-11,00%	(949.579)
Еуро	+13,00%	(1.310)	+14,00%	(86)
	-10,00%	1.008	-11,00%	67

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел, негізінен, ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша, сондай-ақ, өтелмеген дебиторлық берешек пен расталған операцияларды қоса алғанда, клиенттерге қатысты туындайды. Банктер мен қаржы мекемелеріне қатысты, тек рейтингісі жоғары мекемелер ғана қабылданады. Компания өз қызметтерін тек қаржылық жағдайы тұрақты және тиісті несие тарихы бар бірнеше ірі сатып алушыларға ғана көрсетеді. Күтілетін несиелік зиянға бағалау резервтерін шегере отырып, ақша қаражаты мен оның баламаларының және дебиторлық берешектің баланстық құны несиелік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды сомасын білдіреді. Компанияның ішкі рейтингтерді тағайындау және контрагенттерге несие лимиттерін белгілеу саясаты жоқ.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн тарату кезіндегі мәжбүрлеп сату немесе өткізу мәмілелерінен басқа, нарықтық талаптарда мұндай мәмілені жасағысы келетін және ол жайында білетін тараптар арасындағы ағымдағы мәмілеге айырбасталуы мүмкін құралдың сомасы ретінде айқындалады.

Қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін ұқсас несиелік тәуекел мен талаптары бар қаржы құралдары үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып нарықтық пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады. Әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін активтер мен міндеттемелер жағдайында, келешек ақша ағындары Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ҚРҰБ) жариялайтын статистиканың негізінде ұқсас өтеу мерзімдерімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының, қысқа мерзімді банк депозиттерінің, сауда және басқа да дебиторлық берешектің, сауда және басқа да кредиторлық берешектің баланстық құны осы құралдардың қысқа мерзімді сипатының салдарынан шамамен олардың әділ құнына тең болды.

Капиталды басқару

Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Компания өз капиталын басқарады.

Компанияның капиталын басқару қатысушының капиталын басқару стратегиясына қатаң тәуелді болады. Капиталды басқару жөніндегі шешімдердің көпшілігі қатысушының тиісті комитеттерімен келісе отырып қабылданады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе түзету үшін қатысушы Компанияның жарғылық капиталын ұлғайта алады және/немесе Компанияға барлық елеулі сыртқы қарыздарға кепілдіктер бере отырып, үшінші тараптардан қарызға қаржыландыруды алуға уәкілеттік бере алады.

29. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылық акциялары басталды. Бұл наразылық шерулері басқа да қалаларға таралып, тәртіпсіздіктерге, мүліктің зақымдануына және адамдардың өліміне әкеп соқтырды. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдайды енгізу туралы жариялады.

Жоғарыда аталған наразылықтардың және төтенше жағдайдың енгізілуі нәтижесінде Қазақстан Президенті, салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізуді, инфляция деңгейі мен теңгенің айырбастау бағамын бақылауды және тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 9 наурыздағы жағдай бойынша төтенше жағдайдың күші жойылды. Қазіргі уақытта «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің Үкімет қабылдауы мүмкін кез келген жаңа шаралар «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің қаржылық жағдайына қалайша ықпал ете алатындығын, егер ондайлар болса, немесе жоғарыда аталған наразылықтар мен төтенше жағдайдың енгізілуі Қазақстан экономикасына қандай ықпалын тигізетіндігін санмен бағалауға мүмкіндігі жоқ.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

29. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР (жалғасы)

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы қақтығыстың салдарынан Ресей Федерациясына қарсы көптеген батыс елдері тарапынан көп санкциялар жарияланды. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына теріс экономикалық әсер етуге бағытталған.

Геосаяси шиеленістің өсуіне орай 2022 жылғы ақпаннан бастап қор және валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады. Компания бұл оқиғаларды есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиғалар ретінде қарастырады, олардың сандық әсерін ағымдағы сәтке жеткілікті сенімділікпен бағалау мүмкін емес. Қазіргі уақытта Компания басшылығы өзгеріп жатқан микро- және макроэкономикалық талаптардың Компанияның қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне ықтимал әсерін талдауда.